

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetško ljudstvo.

Izhaja trikrat na mesec.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta
1 gld. 40 kr. — Posamezni list velja 6 soldov.

Uredništvo in opravništvo lista je v „Narodni tis-
karni“ v Kolmanovi hiši v „zvezdi“.

Domače stvari.

— (Iz Maribora) se nam piše 21. nov.:
Kratko vam je uže javljeno, kako je nemški
agitator Fric Brandstetter naglo iz
vrhunca svoje sijajnosti padel. Zgodilo se je
njemu, kakor mora zadeti vsacega, kateri
v pretiranem življenji in lehkomiselnem
gospodarstvu zapravlja svoje premoženje.
Naš mali Fric, mož, koji ima posebni ta-
lent, da slepari kratkovidni svet v politič-
nem, kakor v gospodarskem oziru, je
dejansko pokazal, kaj po njem toliko hva-
ljena politika vse zamore, in nij le samo
sebe v sramoto pahnil, nego tudi vse, ki so
njemu na slovenskem Štajerju kot politič-
nemu stebri na pomoč bili, ali njemu iz
kratkovidnosti zaupali, v veliko izgubo spr-
vil. Na Dunaji, kakor tudi v Gradcu, v
Celji in v Mariboru je imel on svoje so-
miselnike in zaštitnike, kateri se bodo zdaj
podvizali svojega Friceta ostentativno zata-
jiti. Včeraj so hiteli odvėtniki iz Mari-
ribora in drugih krajev v Celje k támo-
šnjeji c. kr. okrožnej sodniji, da v ru-
darskih knjigah zavarujejo svoje kliente,
in v jednem dnevu je prišla svotica 600.000 gl.
Fricetovega dolga na površje! Govori se
celo, da vsi dolgovi znašajo na blizu
800.000 gld., in na tolike dolgove nema
Brandstetter druga uložiti, kakor svoj ru-
dnik pri Sevnici, ker imenje v Radvanji je
bila lastnina njegove prve soproge in je
last zdaj njenim otrokom. Vrednost rudnika
znaša mogoče 30.000 gld., in vendar je bilo
velikemu Fricetu posojenih nanj celih 50.000
gld., in mu kasneje še na račun oddaje

rude za tvornico Celjsko predplačano 20.000
gld. Zani vrhovni nadzornik našega ru-
darstva je ta rudnik sam pregledal, in ga
baje jako visoko precenil. In Brand-
stetterju je mogoče bilo tudi nekoliko dunaj-
skih židov in drugih osebnih prijateljev de-
narno prekaniti. Njegov somišljenik po-
slanec Seidl mu je nad 100.000 gld. v
menjicah podpisal in izgubi zdaj vse svoje
premoženje. Tako se tudi njemu plačuje
vse sramotenje slovenskega naroda na slo-
venskem Štajerskem in nesramna špekula-
cija na politične blaznosti sedanje dobe.
Brandstetterjeva denarna bolešt se je uže
davno začela. On je imel sicer prvo ženo
bogato, ali vendar na svojo osobo uže dolgov
dosta, ko se je prvokrat za ljudskega po-
slanca vrnil. Gotovo je mislil po tem potu
najlagje svoje dolgove poplačati, kar se
mu pa nij posrečilo, ker njegova častila-
kornost in zapravljalivost ga je če dalje v
v večje dolgove spravila. Da se otme pro-
pasti, začel je terati neznano mu rudarstvo,
poskušal je tudi svojo srečo na borzi, ali
sreča mu nij prijateljica, zabredil je
vedno globljeje, padel je tedaj odrtnikom v
roke, in dolgovi so mu naraščali kakor
snežena lavina, in danes vidimo katastrofo
pred njim kakošne so le veliki sleparji vre-
dni. Vitez nemškutarije bi se v svojej ob-
upnosti rad bil ustrelil, pa mislil si je vendar
v zadnjem trenutku, da ga vzvišena naloga
veže, nas Slovence v državnej lesenjači za-
stopati in prizanesel je svojemu življenju.
Sodniška preiskava tu in v Celji bode
gotovo zanimive razmere razjasnila — in

zopet se bode nam Slovincem zrak nekoliko sčistil.

— (Stara ljubezen ne zárjavi.) Pri tukajšnji c. kr. okrajni sodnji je gospodičina Urbančičeva vložila zatožbo proti g. Zührerju, učitelju pri filharmoničnem društvu, zarad razžaljenja časti. — G. Zührer je več kot tri leta obiskaval njeno družino, ter z lepo tožiteljico sklenil prtjateljsko zvezo. A prišel je čas — saj je na tem grešnem svetu vse minljivo — ko g. Zührer nij bil več njen prijatelj. Trosil je mej radovedni svet, da ga tožiteljica „z ljubeznijo preganja“, da je v njega presitno zaljubljena. — Filharmonično društvo vsled tega nij gospodičino Urbančičevo kot učenko g. Zührerja v društvo sprejeti hotelo. — Razen tega je g. Zührer tudi enega vodjo ljubljanske policije naprosil, tožiteljico na mestni urad povabiti in posvariti. To se zgodi, in še neka mala netaktnost se primeri. — To je dejanje razžaljenja. Tožiteljica se je v torek sama pred sodnijo zastopala; vsede malo objokanih očij na prostor, kjer navadno c. kr. državno-pravdniški funkcionar svoje trde in neusmiljene nasvete stavlja, ter ima pri roki precejšnjo število pisem s pomenljivimi markami po 3 kr. — Lepšega in romantičnejšega tožitelja pri c. kr. okrajni sodnji še nij bilo videti. Zatoženca zastopa advokat g. Brolih, kateri ima pred soboj tudi cel fascikel pisem, gotovo ljubezni polnih. Poklicano je bilo nič menj kot 23 prič; mej tem mati tožiteljice, dalje gospa Stalic, gg. velikaši ustavoverne stranke: Mahr, Perona, dr. Keesbacher, dr. Steiner, Terpin, Tverdi, Kantoni, Bertolo itd. Tudi poslušalcev je eno številca. Sodnik g. Čuček prebere tožbo in opominja stranki, ali se hočeti mirno pogoditi. Tožiteljica je pripravljena, ali le pod tem pogojem odstopiti od zatožbe, če jej g. Zührer obljudi, pri miru pustiti jo, njenega imena nič več žaljivo imenovati in ne govoriti, da ga ona z ljubeznijo preganja. Advokat Brolih: Tega v imenu g. Zührerja ne morem obljuditi, ker s tem bi priznal, da je g. Zührer kedaj gospodičino uže razžalil, ali to tajim. Gosp.

Zührer bo vesel, če ga vi, gospodičina, pri miru pustite; on je poštenjak. Slednjič odpové gospodičina tožiteljica od zatožbe in le še zahteva, da g. Zührer nje ime izbriše iz tistega venca, ki so mu ga dale gospodičine filharmoničnega društva. — Stroške obravnave zagovornika Zührerjevega obljudi rada plačati, in bi jej jako žal bilo, ko bi morda g. Zührer to plačati moral. — Tožiteljica, njena mati in gospa Stalic še v laškem jeziku g. Čučeku vse dejanje hočejo razkladati, on jih odhajajoče do vrat spremlja, in tudi mnoge odlične priče odhajajo, skoro nezadovoljne, da jim nij bilo treba pričati v tem ljubeznivem trač-procesu slavnega filharmoničnega društva.

— (Iz Sodražice) se nam piše: Tukajšnji posestnik Vencelj je vsadil na njivi fižol; na enej bilji je zraslo 136 strokov, kateri štejejo čez 800 zrn fižola. Imenovani ima spravljeno ono biljo, ter rad vsacemu radovednemu pokaže ta „čudež“.

— („Zvon“) bode gotovo zopet izhajal od novega leta naprej, kakor posnemljemo iz pisma prof. Stritarjevega tukajšnjemu prijatelju. Več o priliki.

— (V državnem zboru) je 19. nov. vlada predložila postavo o sklepu dogovora z deželnim zastopom kranjskim za urejenje razmer države do zemljiško-odveznega fonda za Kranjsko. Ta vladna predloga je bila izročena budgetnemu odboru.

— (Cesar) je daroval 1000 glđ. za ljubljanski zavod za onemogle, ki se snuje.

— (Nedeljsko predavanje) na „narodnej učilni“ v Materiji se prične po polu dne 28. nov. t. l. ob 3. uri. Ta poduk je namenjen odraslej mladini in tudi priletnemu národu obeh spolov. Prvo predavanje bode o metričnej meri in sicer nazorno t. j. i uteži i ostala mera se bode v tej obliki kazala, v kateraj se bode uže bodoče leto tudi rabila po našem cesarstvu. Po eno uro se bode druge nedelje za tem učilo kmetijstvo z ozirom na isterske odnošaje.

— (Kupovanje pri domačih prodajalnicah.) Iz slovenskega Štajerja se nam piše: „Slovenski Narod“ je ob svojem

času opozoroval, da naj slovensko občinstvo kupuje in si naročuje svoje potrebščine pri domačinih sploh, da narodnja kom daje zaslužek. Tega načela se je tukaj več domoljubov poprijelo, če si je tudi včasih treba kako reč od kod daleč naročiti. — Če se pa na pr. v Ljubljano piše in se za kako slovensko reč slovenski vpraša, ali kaj naročuje, in g. M. G. odgovarja na to nemški, tak je za prvokrat skoro „enmajčkino“ razžaljivo; za drugič se pa naročuje rajši drugod. Gospod J. L. si je sè takšnim obnašanjem tudi uže nekoliko vnanjih odkupcev in naročevalcev odgnal. Vsa čast v tem obziru pa gre g. R. M. Le vsakemu svoje! — Več gospodov je povpraševalo, katerega domačih bukvozevov kaj priporočajo? — Počasi se bomo uže spoznali! (Dobro bi bilo, ko bi se v tem smislu bolj energično delalo: svoji k svojim!)

— (Iz Šoštanja) se nam piše 20. nov.: Denes je bil napovedani shod v Mozirji za voljo preinačenja železničnega načrta, in se je sklenilo, skupno z Vrančani deputacijo poslati na Dunaj z namenom, da se vlada naprosi, dosedanji načrt železnice iz Celja do Šoštanja zamenjati z drugo od g. Vaša iz Vranskega nasvetovano progo. — Tudi zastopu Šoštanjskega okraja, bila je agitacija v to svrhu namišljena, vendar se tukaj ne more nbeden za ta popravljeni načrt resnobno zanimati. Nam se celo nepotrebno vidi, zdaj uže vladno osnovo ograjati, ko še državni zbor svoje veljavne besede v tej zadevi nij govoril. Tudi mi nijsmo popolnem zadovoljni z železnico, koja se misli samo na ozki tir napraviti, ali vendar je bolje nekaj, kot nič. Naše poslance v državnem zboru pa opozorujemo na to okolnost, da železnica iz Celja po savinske in skalske dolini bi le onda zadostovala potrebam naše trgovine in obrtnije, posebno pa rudarstva, ako bi bila, vsaj dokler se po legotnem terrainu bode peljala, na široki tir napravljena. Kadar se naše rudarstvo na premog dobro utemelji, onda se bode prevedelo, da je neobhodno potrebno železnico na široki tir predelati, in tukaj nam preti dvojna iz-

guba, namreč dvojni stroški pri napravljenji železnice in velika zamuda in ovira v razcvetanji rudarske obrtnije. Odkar je aerar kupil tukajšnji rudnik na cink in svinčeno rudo, in se je v Magesovih rudosledih dokazalo, da od Šoštanja črez Velenje do Št. Janža so bogati, do 20 sežnjev debeli zakladi premoga zakriti, je Skalska dolina postala važni faktor v vprašanji te železnice, in vsem trezno mislečim domačinom, kakor tudi vladnim inženirjem se je najkrajša in najmenj dragotna proga tudi najbolj praktična dozdevala. — Za druge načrte se mi iz našega stališča ogreti ne moremo. Kaj bi nam to vendar hasnilo, ako bi železnična proga iz Celja do nas na blizu za dve milj daljša bila in skoro 1 milijon več stroškov vzela in kaj bi uprava železnice same na tak način pridobila, to nam nikdo razumljivo predmeta slabo obiskan, ker se svet za pristranske nasvete ne more vseobčno zanimati. —

Odlikovali so se izmej Mozirjanov pri tem shodu razen sestavitelja novega načrta tudi trije židovi iz nekega zakotja pri Celji kateri se povsodi radi urivajo, kder bi jih treba ne bilo. Ako mislijo ti prilizni možaki, svoje vinske in žitne barantije tudi v našem kraji početi, jim to nikdo naravnost branil ne bode, dokler se bodo pošteno obnašali, vendar pa take vrste ljudij nijsmo dosedaj še dosta vajeni in celo nič željni, samo to pa si bomo vsikdar zapomnili, da žid ostane žid, naj ga eden obrača, kakor ga hoče.

— (Iz Poljčan) na slovenskem Štajerskem se nam piše 22. novembra: Priobčiti moram pritožbo, katera marsikateremu pri nas uže dolgo časa leži na srcu. Kakor znano, je namreč pri pas železniška postaja in promet gledé blaga in ljudi jako velik, zlasti o poletnem času, ko prične сезона v Slatini, Krapini itd. — Jako naravno je tedaj, da imamo 7 železniških uradnikov, nenaravno in čudno pa to, da niti eden izmej vseh uradnikov ne razume niti trohice slovenskega jezika. Občevanje s strankami je zbog tega neizmerno dolgo-

časno in mnogokrat se pripeti, da mora potovalec iskati si tolmača, predno dobi vozni list. Da ljudje časi celo uro in še več čakajo, da pride slučajno kak človek, ki razume slovenski in nemški, ter raztolmači njih želje dotičnemu uradniku, to je vendar napaka, ki ne pristoji 19. stoletju. Kaj takega je le pri nas mogoče. Nekdaj se je od vsacega uradnika zahtevalo, da vsaj za silo deželni jezik razume, dandenes zadostuje, ako uradnik le nemški govori. Uže zbog solidnosti bi morala biti južna železniča potovalcem nasproti toliko uljudna, da nastavi uradnike, ki razumejo jezik večine potovalnega občinstva. Ako jej pa to nij mogoče, jej svetujemo, naj si preskrbi tolmača in naj poleg denarnice ustanovi pisarno z napisom: „Dollmetschkanzle der Bahnstation Pöltschach“.

— (Iz Ljutomera Ormuža i Radgone) je prišla deputacija na Dunaj zaradi železnice, da bi se tudi ta črta vzela v železniški program. Malo je upanja, da bi se to zgodilo, ker se je sploh bati, da vsled protivja Herbstove stranke državni zbor nobene železnice ne bo hotel privoliti.

— (Brandstetter) bode baje vsled rane umrl, tako se je iz Maribora v poslanske kroge na Dunaj telegrafiralo. Seidla nij na Dunaji. Ako ima mož količkaj poštenosti v sebi se bode sedaj poslanstvu odpovedal.

Politični razgled.

Notranje dežele.

Kardinal Rauscher je 24. po polu dne ob treh umrl. Rauscher je bil sin vladnega svetovalca rojen na Dunaji, bil je profesor na liceji v Salzburgu, potem je postal škof v Gradci in potem nadškof na Dunaji. Bil je jako duhovit človek, visoko izobražen mož, ali on je bil tudi oče konkordata, on je bil vselej hud centralist in nikoli prijatelj Slovanstva. Slomška nij mogel trpeti ker je bil naroden. „Windischer Unsinn“ tako je v Gradci govoril.

V **državnem** zboru je ces. kralj. celjska okrožna sodnija prosila dovoljenja, za prejeti smeti poslanca Brandstetterja, jedno tlačečo móro štajerskih Slovencev, in sicer zaradi goljufije in ponarejevanja menjic. Tak konec jemlje vodja protivne nam-

stranke na spodnjem Štajerskem. In njegov drug Seidl? — Razen tega je trgovinski minister Chlumetzky odgovoril na znani dve interpelaciji s tem, da je vlada pozvala ministra vnanjega, Angliji in Francoskej odpovedati trgovinsko pogodbo, z Nemčijo jo bode pa popravila. Vse to bode kmalu, samo da se sporazum z ogersko vlado doseže.

V proračunskem odseku je na predlog Zupanov sprejeta postava, da se dovoli 175.000 gld. kranjskega zemljiško-odveznega fonda.

Slovanski listi se čudijo angleškej politiki, ki naenkrat svetuje Avstriji, naj zasede ali okupira jugoslovansko bojišče. Prekasno je sedaj, pravijo. Avstrija naj zdaj samo pusti, da se narodi sami osvobodè. Intervencije so Avstrijo dozdej drago stale. Leta 1854. je okupacija Moldave požrla skoro vse narodno posojilo, 250 milijonov, okupacija Holsteina 1864, pak nam je rodila Sadovo in nas stala Venecijo. Hrvatski listi pa bi bili za okupacijo. Sicer pa „Pol. Corr.“ dementira vse vesti o enaki ulogi Avstrije.

V **državnem zboru** je bil dr. Koppov predlog postave v izpremembi ženitovanjskega zakona, o možnosti ločitve zavržen z malo večino. Vladna stranka je glasovala zopet z opozicijo proti liberalnej nemškej levici.

Rauscherjev nameslnik bode najbrž znani Kutschker, Stremajerjevec. Imenovan bode baje še pred novim letom. — Cesar sam se je Rauscherjevega pogreba udeležil.

Vnanje države.

Iz **Carigrada** se javlja uže zopet ministerska premena. Pomorski je postal vojni minister in vojni minister je prevzel pomorstvo.

Papežev nuncij poroča iz Madrida, da je ministru za pravosodje naloženo, da razpravlja v vprašanih konkordata. Španska hoče nov konkordat, a vatican želi, da se obstoječi malo premeni.

Rumunski knez je 27. novembra zbornico odprl in rekel v ogovoru: Dogodki onkraj Donave more Rumunija le z največjo pazljivostjo gledati. A zahvaliti se ima svojej ugodnej legi, da je mogla dosedaj mirna ostati.

Francoska narodna skupščina je zavrgla pri tretjem branji volilne postave popravek Jozonov, naj se voli po listinskem skrutiniji s petimi imeni na jednej listi. Gam-

beta je govoril za, a Buffet proti v imenu konservativnosti.

Angleška vlada je kupila od egiptovskega kralja za 40 milijonov goldinarjev 177.000 akcijskega kanala in predložila parlamentu v potrditev. — Temu je največja važnost pripisovati, ker to pomenja, da je Angleška popolnem obupala nad obstankom Turčije, pak si hoče še suec-kanal, proti kopanju je od početka bila, za svojo kupčijo zagotoviti. „Times“ pravijo: Posest Sueca je politična moč in veliko vaga naj izpade orijentalno vprašanje tako ali tako.

Brandstetter-Seidl.

Z Dunaja 27. nov. [Izv. dop.]

Odkar državni zbor zboruje, tedaj v celih 15 letih se nij prigodilo, da bi moral dati dovoljenje k izročenju enega svojih udov preiskovalnemu sodniku zaradi navadne goljufije. Zato se Brandstetterju najbolj zameri, da se nij sam poprej poslanstva odpovedal ampak čakal, da se mu na sramotni način mandat vzame. Ko je predsednik dr. Rechbauer v seji naznanil, da mu je došel dopis od celjske okrožne sodnije, katerega je dal brati zapisnikarju, poslanci kakor navadno, še pazili nijso iz početka, kaj zapisnikar bere.

Naenkrat se slišijo „čujte“-klici, vse potihne, velika osupnenost in poparjenost na ustavovernej strani. Rechbauerju samemu se trese glas, ko nasvetuje, da se naj seja za pol ure pretrga in se naloži odboru, ki ima s tacimi zadevami opraviti, da se takoj zbere in potem ustno stavi svoje nasvete državnemu zboru.

Ko se seja zopet začne, nasvetuje odbor, da se naj tajno o tej stvari obravnava. Zbor sklene tajno sejo in poslušalci morajo dvorano zapustiti. Zbor je, kakor je bilo pričakovati, sklenil, da izroči Brandstetterja preiskovalnemu sodniku ter je privolil, da se Brandstetter sme v preiskovalni zapor dati. Sklep se je menda telegrafično v Celje naznanil. V tem zgubi Brandstetter svoj mandat, ker s 30. novembrom šest tednov poteče, da ga nij bilo v državnem zboru, a odpusta nij imel.

K raznim poročilom, k celej tej stvari naj dodam, kar sem iz dobrega vira poizvedel. Brandstetterja je pri okrožni sodnji ovadil sam njegov tovariš Seidl. Vsled te njegove ovadbe se je začela preiskava proti prvemu. Seidl bi se zdaj rad opral pred svetom na stroške Brandstetterjeve. Seidl namreč prizna, da je on nekoliko menjic podpisal za Brandstetterja, v kakem znesku ne ve, a da blizu 11.000 gl. Zdaj pa kursira menjic z njegovim podpisom kakih 70.000 gl., na katerih je po Seidlovej ovadbi Brandstetter ponaredil Seidlov podpis. Na drugih menjicah pa, ki znašajo tudi okolo 70000 gl. je Brandstetter ponaredil podpis rajne svoje žene Roze. Seidl tedaj zdaj trdi, da je le za 11.000 gl. od njega podpisanih menjic. Pa še nij 3 tedne tega, da je Seidl sam tukaj pripovedaval nekaterim intimnim znancem, da je gotovo za 50.000 gl. menjic Brandstetterju podpisal. No pred preiskovalno sodnijo se bode pokazalo, pričem da je resnica in koliko in komu je Brandstetter od onih 60.000 gl., katere si je od c. kr. erara prisleparil na svoj ničvredni rudnik, dajal „Trinkgeld“.

Vsakako je Seidl tako zapleten, da bi, ako ima kaj časti v sebi, moral se poslanstvu odpovedati; tako sodijo njegovi politični pajdaši. Ali hoče čakati, da bode škandal še večji? Sicer pa imajo volilci kmetskih občin mariborskega, konjiškega in slovenijigrškega okraja zdaj dovolj prilike, da izrečejo svojo sodbo o tacem poslancu. Seidlove diete, katere ima kot državni poslanec dobivati, so njegovi upniki zarubili. Tudi to je prvi slučaj v našem parlamentarnem življenju. Sramota gotova!

Garibaldi in jugoslovanski vstane.

Zares lepo se obnaša italijanski narod nasproti jugoslovanskemu vstanku. Posebno pa prvi mož njegov, stari boritelj za narodno svobodo in zedinjenje Italijanov, pošteni Garibaldi je uže pri več prilikah izrazil

se za vstanek s tako odločnostjo, da je mnogo pripomogel, da so se italijanski prostovoljci napravili na bojišče vstašem pomagat, a doma so Italijani po raznih mestih ustanovili odbore, ki za Hercegovce darove nabirajo. Škoda le, da je Garibaldi uže star in hrom, drugače nij dvombe, da bi sam vstal in šel na boj proti Turkom, kar bi sigurno imelo še večji pomen.

Sodelavec milanskega časnika „Il Secolo“, nekov Narratone, je imel te dni pogovor s starim junakom in lepo je kar poroča o Garibaldijevem govorjenji: „Italijanski prostovoljci — rekel je stari pošteni general — naj si pred vsem prisvoje deželni jezik (v Hercegovini), kar je mladim možem lahka stvar; naj česté žene kakor svoje matere in sestre in naj bodo prizanašljivi nekaterim narodnim navadam, in naj bojujejo hrabro na strani tega naroda, katerega napredek se je zakasnil. Turško barbarstvo je zadrževalo izobraževanje uboze slovenskega naroda, kateri je tako, nadarjen in krepek. Bodite preverjeni da bo de ta narod, kadar doseže svobodo, dobil tudi znanost in omiko evropsko.“

Kako lepo se odlikujejo te plemenite besede italijanskega rodoljuba, ki je res liberalen in hoče narodno svobodo za vse narode, ne le za svoj, — od besedij glasnikov onega naroda, ki imá same psovke na Jugoslovane pripravljene.

Vstanek v Hercegovini in Bosni.

Iz Kostajnice ima „Deutsche Zeitung“ od 23. novembra sledeči telegram, datiran 22. nov.: „Dva denes iz Novega prišla tržaška trgovca, s katerima sem denes opoldne govoril, poročata iz Prjedora, da je tam popolno brezvladje (anarhija). Od početka sta imela biti oba ta potnika izgnana, na telegrafično reklamacijo avstrijskega konzula v Banjaluki pak sta bila puščena. Imela sta 72.000 gold. kasirati, a nijsta mogla ni jednega krajcarja dobiti, ker Turki brezozirno vse kristijansko imetje odvzemljó in uniđujejo. Dve švadroni kava-

lerije pustošita zemljo kakor v sovražnikovej deželi. Umor in požiganje vlada, in če to še dva meseca traje, vzdignejo se vsi kristijanje v mestu Prjedoru in drugod. Velik strah vlada mej Turki pred Molinarijem in vstaškimi vodjem Hubmajerjem. Preljugački most ima biti zopet popravljen, ali železniška uprava je odpustila vse delavce, ker nij mogoče pod turško vlado redno občiti. Vse vasi do Novega so požgane, prebivalcev nij nikjer videti.“ Tako telegram „Deutsche Zeitung“, kar zarad varnosti ponavljamo.

Iz Ruščuka se „W. Tagbl.“ javlja, da je Turčija v Bulgariji pri Plodini in v Slivnu upor, ki je bil vzplamtil krvavo potlačila. — Turki strašno divjajo mej Bulgari, in baš to bode na spomlad vzdignilo potrpežljivi bulgarski narod.

Nekoliko o zdravstvenem razmerji pri vstaših. — Iz Črne gore piše v „Wiener medic. Wochenschrift“ jeden tistih zdravnikov, ki so bili tja poslani, da ranjenim vstašem zdravniško pomoč delé, mej drugim sledeče: „Mislim, da za zdaj ne bo de treba več zdravnikov, ker je tudi nek dr. T. ponudil črnogorskemu knezu svoje zdravniške vednosti, ter deluje zdaj v Župi. Potem je bil pred nekoliko časa v Grahovem nek drug doktor, katerega so pa zdaj nekam drugam poslali. — Kar se razmer v Grahovem tiče, vam le povem, da so obupne. Ranjenci so žalostno preskrbljeni; in da se njih stanje vsaj nekoliko poboljša, morali smo dva mogoča sredstva upotrebiti, in še celó žugati smo morali, da gremo, če se naša zahtevanja ne izpolnejo. Zdaj imamo nad 40 ranjenih; in še zmirom drugi prihajajo, mej tem, ko zopet ozdravljeni odhajajo; menjava je neprenehljiva. Z največjim trudom smo komaj bolnico za silo naredili vsaj za najbolj teško ranjene; menj nevarno ranjeni so po privatnih hišah spravljani, kar nam naše delo še bolj teži. Večjih operacij smo še kaj malo imeli, ker se ljudje le teško odločijo in raji umrjó

nego da bi si dali na primer nogo odžagati. Največ dela nam daje izdiranjé krogelj, obveze itd.; naša največja skrb pa so rane same. — Zanimivo je, kako dobro se največja poškodovanja prenašajo, poškodovanja, ki sicer navadno sè smrtjo končajo.

Tako smo uže več ranjencev zopet ozdravljene izpustili, ki so bili skozi prsa poprek prestreljeni. Ravno take čudeže smo opazovali pri poškodovanji po strelu v sklepah (najnevarnejša poškodovanja), posebno v rami in na nogi. In zgodilo se je uže večkrat, da so ljudje popolnem ozdravili, nedovolivši amputacijo, katero smo mi kot jedino rešitev pred gotovo smrtjo smatrali. Največji križ imamo s predsodki ranjencev zoper vsako racionalno-kirurško zdravljenje. — Vsak hoče biti sam najboljši zdravnik svoje rane, in ljudje zahtevajo včasi reči od nas, ki bi nas do obupnosti spraviti mogle. — Tako se vadimo v potrpežljivosti, žrtvovalnosti in v zatajevanji samega sebe, tolažeči se, da se z najboljšim namenom za humano reč ubijamo. — Kakor so zdravniške in administrativne razmere nestrpljive, ravno tako neprijetne so tudi naše osobne razmere. Stanovanja imamo taka, da nas niti pred dežjem ne varujejo, in primanjkuje nam še celó tacih rečij, katere vsak kultivirani človek k največjim potrebščinam prišteva. — Jed je draga in slaba. — Jaz plačujem samo za jed na dan 1 gld. 20 kr.

Iz Dubrovnika ima „Wiener Tagbl.“ v večernem listu 25. nov. sledeči telegram: Za gotovo se poroča, da je črnogorski knez Nikola vsem vojvodom ukazal, 1. decembra sè svojimi četami popolnem pripravljene biti. Kakor se v dobro podučjenih krogih govori, bode Črna gora ta dan imela 11.400 mož na bojišče postavljenih. Od teh je 6000 mož. z vsem potrebnim uže na mejo marširalo. (To je poročala tudi vladna „Pol. Corr.“) Poveljništvo bode prevzel Nikola sam, njegov pobočnik bo vojni minister Plamenac.

To in poročilo oficijozne „Pol. Corr.“ daje „W. Tagblattu“ od 26. nov. povod, pisati članek z naslovom „Die Insurrektion im Pelz,“ v katerem se čudi, da Črna gora sedaj po zimi vojno začinja kljubu zvezi treh cesarstev. Posneli bi več iz zanimivega članka, ali ne upamo si, utegnili bi nas konfiscirati.

Razne stvari.

* (Tudi muhe so nam koristne.)
Dozdaj smo mislili, da muhe niso za drugo, nego da ljudi nadlegujejo, da nam onesnažujejo slike, okinčave naših stanovanj, da nas v spanji motijo itd. In marsikdo si je uže vprašanje stavil in zaklel, ko mu je muha v pred njim stoječo juho kapnila, zakaj vendar je ta prokleta muha na svetu! To uganjko je rešil angleški kemik Emerson. On je dokazal, da tačas, ko si muhe z nogami peruti in život gladijo, da one tega ne delajo zaradi tega, da bi se očedile in osnažile, ampak one si pri tem nabirajo neštevilno veliko mikroskopično majhenih živalc (uši), ter jih potem z rivčkom pojedó. — Dalje je Emerson opazil, da so bile muhe v nečistem in smrdečem zraku dobro rejene, od mirjad tacih ušij pokrite — da je bilo pa narobe v čistem in frišnem zraku le malo muh, in še te so bile suhe.

* (V zadnjej seji akademije znanostij v Parizu) je predložil prof. matematike Monchot učenjakom v presojo parno mašino, pri kateri samo sonce sè svojo gorkoto vodo v kotlu v par ali sopuh spremenja, ter mašino goni. Solnčni žarki, ki se s pomočjo zrcala ujemajo, morejo v 8 minutah 5 litrov vode v par spremeniti. Monchot je napravil v Tours tak aparat, ki dela od solnčnega vzhoda do zahoda z močjo enega konja.

* (Slikarstvo.) Venus anadyomene, slavnoznano sliko nemškega mojstra Schläs-serja zadela je žalostna osoda. Dunajski mladi borzijanec Schück, pred kraham jeden najsrečnejših igralcev, kateremu je srečna špekulacija samo jednega dne naklonila 80.000 gld. dobička brez truda, jo je kupil za 12.000 gld. Zadnji čas ga je sreča zapustila; zgubil je vse premoženje, tako, da nij mogel zadovoliti svojih upnikov. Prosil je očeta, da mu pomaga v zadregi, a oče je trdne držal zadrge svoje mošnje. V obupnosti mladi Schück nij bil več gospod svojih strastij. Zapre se v sobo, ter raz-

bije elegantno opravo. Tudi slavnemu umotvoru ne prizaneso. Z nožem prereže sliko na dvoje in ne dovolj, — blazni vandal je prodril na mnogo krajih naslikano boginjo „penorojeno“.

* (Turški sultan) se peča, kakor nek Francoz poroča v francoske liste, z malerijo. Kupuje posebno take podobe rad, v katerih je slikano, kako so nekdanj Turki Avstrijce premagovali, in ima posebno tiste slike rad, kjer prav mnogo Avstrijcev ali malo Turkov mrtvih leži. — Prej se je pa včasih rad s svojimi komorniki metal in tepel. To se razume, da se je moral vsak paša vreči dati, in je moral tudi vsak sunec pod rebra z veseljem sprejeti.

* (Sežiganje juda Chajjim v Hamadani.) Uže pred več tedni so sežgali v Perziji necega juda in o tem poroča nek arabski list iz Bagdada sledeče: Jud Chajjim je bil upnik nekega Perzijana, katerega je pred nekaj časom v Bazaru tega mesta terjal. Perzijanec nij hotel plačati in je še celo nameraval znebiti se juda na kak lehki način. Začel je tedaj v sredi Bazarja vpiti, da je jud ne samo njega temuč tudi njegovo vero napadal. Komaj so čuli ljudje v Bazaru te besede, so tudi uže hoteli juda umoriti. Ta je ušel hitro v bližnjo hišo necega bogatega Perzijanca, ter ga prosil za varstvo, katero mu je tudi podelil. Razkačeno ljudstvo je obkolilo hišo in zahtevalo, naj gospodar izroči juda. Posestnik zagotovil je ljudstvo, da bode le takrat izdal juda, ko mu bodo dokazali krivico, in tudi potem ga bode izročil le sodnji. Na to razbije razkačena množica vrata, ter se polasti skritega juda. Vlekli so ga na cesto, ter tamkej kamenjevali. Potem so vlačili njegovo truplo po cestah mesta, ter ga zasramovali na najgroznejši način. Nazadnje so privlekli ga na glavni trg mesta. Tu so mu napolnili usta s strelnim prahom, zažgali, in v tem trenutku razletela se je glava na mnogo koscev. Tako razdjano truplo so položili na kup drv in požgali. Štiri judje, ki so prilično memo šli, ranjeni so bili hudo. Pred nočjo krali so lopovi potem po večjih judovskih hišah. Sreča je bila, da je sodnija potem vendar si upala zraven priti, ker drugače bi se bilo ta dan v Hamadani strašno klalo in morilo, ker je uže ljudstvo sklenilo, vse jude in katolike izpoditi, ter tako vse nejevernike jeden dan pokončati.

Poslano.

Od Rake na Dolenjskem se nam piše: „Jaz Martin Levičar grem 14. t. m. večer do svojega soseda J. Z. Ko tja pridem, zagledam, da se sin Martina Šulna preteplje in pridere do J. Z. v hišo z besedami, da ga bode ubil. Pristopim bližje in začnem pogovarjati tega hudega človeka in ker so me drugi prosili, da bi ga domu spravil, sem ga nagovarjal, naj se umiri; na to on pravi: „no le pojdiva, boš ti povedal doma“. Prime me za roko. Ali tega jaz nijsem vedel, kaj je beseda pomenila „boš ti povedal doma“. Kmalu mi je bilo jasno. Ko prideva blizu doma, je uže čakal Martin Šulen, še z drugimi tremi sinovi. Jaz voščim dober večer in ga prosim, da naj svojega sina pomiri. Ali kaj se zgodi! Martin Šulen mene s srditostjo napade, me zgrabi za vrat in izgovori: zdaj si ti prišel meni v roke. Ti si trden, tak zdaj se bova poskusila. Jaz se prestrašim, ker; zagledam v eni roki nož. Komaj se iztrgam in zbežim. On pa s sinovi jo za meno uderejo, tako da sem komaj ubežal, in ker sem se pri hiši gospodarja M. G. zamešal in naprej zbežal, so mislili, da sem se skrtil in so vse preiskali, da bi me bili dobili. In tako se še nijsem upal prenočiti doma. Ali tega pa ne vem, zakaj je on to storil. Najbrž zavoljo tega, ker je bila Martinova nedelja in ker na to nedeljo se vse veseli, ker vino krščnjemo; on pa, ker vina ne pije nikoli, je šel pa pretepat se in ljudi napadat, ima pa s tem veselje, ampak sram te naj bo ker lep nauk daješ svojej mladini.

Tržne cene

v Ljubljani 24. novembra t. l.

Pšenica 5 gld. 20 kr.; — reč 3 gld. 20 kr. — ječmen 2 gld. 50 kr.; — oves 2 gld. — kr.; — ajda 3 gld. 30 kr.; — prosó 2 gld. 70 kr.; — kuruza 3 gold. 30 kr.; krompir 1 gld. 90 kr.; — fižol 4 gld. 80 kr.; masla funt — gld. 53 kr.; — mast — gld. 46 kr.; — špeh frišen — gld. 31 kr.; — špeh povojen — gold. 42 kr.; jajce po 3 kr.; — mleka bokal 10 kr.; govednine funt 27 kr.; — teletnine funt 28 kr.; svinjsko meso, funt 24 kr. — sena cent 1 gld. 40 kr.; — slame cent 1 gld. 30 kr.; — drva trda 7 gold. 50 kr.; — mehka 5 gld. — kr.

Loterijne srečke.

Na Dunaji 27. nov.: 10. 30. 79. 11. 47.

V Gradcu 27. nov.: 89. 71. 2. 80. 48.